

Vinko Kraljević

POJAVA TAIZÉA I NJEGOVI SUSRETI

Od 28. lipnja do 13. rujna 1987. zajednica braće iz Taizéa u Francuskoj pripremila je na istoimenom brijegu Međukontinentalne susrete. Zaokružena cjelina programa traje tjedan dana: od nedjelje do nedjelje. Svakoga tjedna dolaze novi sudionici. Oni su raspoređeni prema dvjema životnim dobima: mladi između sedamnaest i trideset i odrasli iznad trideset godina života. Smješteni su u šatorima, barakama i u zajedničkim spavaonicama.

Obavijesne riječi za „Međukontinentalne susrete ljeto 1987.” u Taizeu upozoravaju na polazište i svrhu susreta: „Da Krist nije uskrsnuo, ne bismo bili zajedno na Međukontinentalnim susretima... On nas osposobljuje da u drugima budimo potrebu za ljudskim suosjećanjem i za rastom povjerenja među narodima na Zemlji. Tako radimo na 'hodočašću povjerenja na Zemlji'.” Braća koja žive redovnički život u zajednici u Taizéu „žele te prihvatiti da bi mogao krenuti prema izvorima života u Bogu: molitvom, šutnjom kontemplacije i traženjem... Došao si u Taizé naći smisao svojega života. Jedna je od Kristovih tajni da te je on volio već od tvojega početka. U tome je smisao tvojega života: biti voljen zauvijek, biti zaogrnut praštanjem i povjerenjem. Na taj ćeš način postati sposoban preuzeti rizik predanja svojega života.”¹

Zajednički se život vrlo jednostavno događa u tijeku cijeloga tjedna. Program susreta svakoga je tjedna jednak. Svaki je dan ispunjen nizom ovih sadržaja: jutarnja molitva, doručak, susreti, podnevna molitva, ručak, pjevanje, čaj, susreti, večera, večernja molitva nakon koje slijede šutnja i počinak.

Središnji događaj svakoga dana jest molitva. Tripud na dan. Njome počinje dan. Ona je u njegovu usponu i zalazu. Ona ima svoje određeno vrijeme, mjesto, sadržaje i obred po kojemu se odvija. Zbiva se u crkvi pomirenja (Église de la Réconciliation). To je polutamni prostor s prozorčićima pri stropu. S ulazne i desne strane povišeni je pod koji se s nekoliko dugih stepenica spušta prema ostalome, nižemu dijelu poda. Sa svoda visi mnogo svjetiljki s uskim i crnim re-

---

¹ Citat iz biltena s naslovom *Interkontinentalni susreti ljeto 1987* što ga dobivaju sudionici kada dođu u Taizé.

flektorima. Iz njih ravno k podu slabom snagom pada svjetlo. Njegova se snaga može pojačavati i smanjivati. Središnji podni dio crkve ograđen je zimzelenim grančicama. On je povlašten za braću. Obično ih na molitvu dode šezdesetak. U njemu su poredane klupice. U ostalom dijelu crkve malo je takvih klupica. Ljudi sjede ili na tim klupicama, ili na nekoliko dugih stepenica, na klupama uza zid ili na 'toplom' podu.

Pred prilazom ulaznim vratima crkve, koja je produžena s nekoliko velikih šatora, prije početka svake molitve stoji uokolo pet—šest mladih koji drže višjezične natpise: tišina, Stille, stilte, silence, silenzio. One koji ulaze u crkvu upozoravaju na šutnju. Drugi opet pri svakom ulazu dijele pjesmarice i listove s višjezičnim psalmom za molitvu.

Petnaestak minuta prije početka ljudi ulaze u crkvu. Sjedaju. Gledaju preda se. Šute. Mole. Razmišljaju. Kroz to vrijeme zvuci meditativne glazbe 'produhovljeno' struje crkvenim prostorom. Oni vode k sabranosti i izazivaju duhovne učinke. Nekoliko minuta prije početka molitve pedesetak metara od crkve pet razigranih zvona na visokim gredama po nekoliko minuta neumorno pozivaju na molitvu. Na jednome od njih urezan je natpis o posjetu pape Ivana Pavla II. Taizéu 5. listopada 1986.²

U vrijeme početka molitve u svoj obilježeni prostor dolaze braća u dugim bijelim haljinama. Zauzimaju poluklečeći i polusjedeći stav. Tome su stavu prilagođene i klupice. Prije samoga početka prestaju zvuci glazbe i zvona. Zavlada kratka šutnja. Jutarnja molitva počinje krepkim pjevanjem „Aleluja” s popratnim zazivima na više jezika. Nakon njih ponavlja se „Aleluja”. Svi ustaju. Svjetlo se pojačava. Pjeva se prikladni psalam. Poslije otpjeva rasvjeta se smanjuje. Svi se pogledom okrenu prema glavnome ulazu crkve suprotno od oltara. Sjedaju. Slijedi služba riječi. Jedan od braće ide k propovjedaonici i pred moliteljima naviješta biblijski tekst na dva—tri različita jezika. Između prvoga čitanja, obično iz SZ i Evanđelja ili iz kojega drugog novozavjetnog teksta, je pjesma—pripjevni psalam. Tekst čita brat, također s propovjedaonice na dva—tri jezika. Poslije toga pojedini čitači čitaju kratki sažetak evanđelja ili biblijskoga teksta na drugim jezicima, ali ne s propovjedaonice, nego s mjesta gdje su braća. Poslije čitanja slijedi pjevanje pjesme, npr. „Ma lumière et mon salut c'est le Seigneur”, „Aleluja”. Svi se pogledom okreću k oltaru. Traje desetminutna šutnja, koju prekida krepko pjevani poklik „Kyrie eleison”. Slijede pjevani i govoreni molitveni zazivi na više jezika popraćeni s „Kyrie eleison”. Na molitvene se zazive nadovezuje pjesma. Blagoslovna molitva Isusu Kristu. Braća ustaju i idu k svetohraništu. Tada se pjeva pjesma, npr. „Dona nobis pacem, Domine”. Kada završi pjesma, jedan od braće moli pretpričesnu molitvu. Nakon nje svi kliču: „Gospodine, nisam dostojan da udeš pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će duša moja”. Svi ustaju. Nekoliko braće uzima košarice s posvećenim hostijama i čaše s posvećenim vinom. Ulaze među narod po cijeloj crkvi i pričješuju. Prate ih djeca sa zapaljenim svijećama. Pretvorba tih darova bila je na večernjoj svetoj misi prošloga dana. Sveta je pričest praćena tihim pjevanjem pjesama, npr. „Dona la pace, Signore”, „Veni Sancte Spiritus”. Poslije sv. pričesti braća se vraćaju na svoje prvotno molitveno mjesto. Svi sjedaju. Pjevaju npr. pjesmu „Bless the Lord my soul”. Nekoliko minuta kasnije prior zajednice brat Roger, koji je uvijek na začelju povorke braće koja mole, ustaje prvi, prolazi kroz sre-

² Vidi *Lettre de Taizé*, Nov.—Dec. 1986 — Jan. 1987/6, str. 1, 3—6.

dinu povorke. Njega slijede drugi odlazeći prema sakristiji. Ljudi još neko vrijeme ostaju u crkvi pjevajući. I oni počinju tu i tamo ustajati i odlaziti na doručak. Zatim sve brojnije odlaze pjevajući. Tako je bilo u utorak ujutro (28. srpnja '87.: molitva je počela u 8, a završila je u 8.40 sati; tako je uglavnom svakoga jutra).

Podnevna molitva (početak u 12.20 sati) po svojem obredu i sadržajima donekle se razlikuje od jutarnje. Pjevaju se druge pjesme, čitanja su kraća, uglavnom sazeći svetopisamskih tekstova koji se čitaju na sedam osam jezika, i to ne s propovjedaonice, nego s mjesta gdje su braća, nema svete pričesti, a molitva traje dvadesetak minuta.

Večernja molitva (početak u 20.30 sati) razlikuje se od jutarnje po tome što se pjevaju druge pjesme i čitaju druga čitanja, a nema ni svete pričesti. Prestankom programskog dijela molitve monogi prisutni znaju još ostati u crkvi i po sat vremena pjevajući pjesme, u osobnoj molitvi i šutnji. U to vrijeme braća se rasporede u crkvi i primaju ljude na kratki razgovor, ako to oni žele.

Molitva zaključnih dana susreta (petak, subota, nedjelja) nadahnutu je slavljenjem vazmenog otajstva Isusa Krista što ga Crkva ponazočuje u svetome trodnevlju. Sva događanja petkom vode k pronicanju patničkoga lika Isusa Krista kako bi sudionici doživjeli da je Isusova bol za promaknuće i proslavljenje čovjeka i svijeta, da bi kroz vrijednost Isusove muke i smrti prepoznali smisao svojeg lomljivog suobličenja s njime. Tome je prilagođen i izbor biblijskih tekstova, pjesama, teme predavanja, susreta. Poslijepodne je vrijeme šutnje za sve. Nju jedino prati blaga duhovna glazba. Završetkom večernje molitve brat Roger ustaje prvi s još jednim bratom. Oni idu k oltaru. Uzimaju križ s postolja. Nose ga u sredinu crkve među braću koja su okrenuta jedni prema drugima. Svi se oni ničice spuštaju k tlu. Glave naslone na pod. Nekoliko trenutaka klanjaju se križu. Uspravljaju se. Ustaju. Odlaze. Ustupaju mjesto za pristup križu ostalim ljudima. I oni se usmjeruju križu. Neki pristupaju bliže. Poklekaju. Sagibaju se glavom. Neki ga dodiruju rukama. Neki polažu na nj čelo. Tako pokušavaju očitovati svoju želju za potpunim predanjem oslanjanjem na Krista.

Subotnju večer obilježava služba svjetla. Pri ulazu u crkvu na večernju molitvu svi dobivaju po svijeću. Usmjerenost ljudi u crkvi drukčije je nego obično. U sredini je crkve križ. Uza nj je plamen svijeće koji ga osvjetljava. Ljudi gledaju prema njemu, jedni s jedne, drugi s druge polovice crkve. Prije određenog vremena molitve prisutni petnaestak minuta pjevaju pjesme. Te večeri sve su pjesme, čitanja i zazivi nadahnuti slavljeničkim zanosom svjetla, mira, radosti, uskrsnuća. Molitvu Isusu Kristu za blagoslov pozdravlja pjesma: „Bless the Lord my soul“. Slijedi slavljenički dio službe svjetla. Jedan od braće sa zapaljenom svijećom prolazi kroz sredinu crkve i lijevo-desno pali svijeće što ih prisutni drže u rukama. Potom pripaljuju jedni od drugih. Kroz to vrijeme braća čitači s propovjedaonice naviještaju riječi Radosne vijesti o savršenstvu. Proglas na svakom jeziku pozdravlja pjesma „Bless the Lord“. Svjetlo putuje. Biva sve vidljivije. Svetlo je sve jače. Dolazi do svakoga. I s njime se pojavljuje kao neka tiha slutnja nade i radosti. Ispunjava sve polutamne zakutke crkve. To ponazočuje Svjetlo – Krista uskrsloga koje obasjava tamne prostore zla i smrti. Svjetlo što nenametljivo ljubavljiva želi osvojiti cijeloga čovjeka i cijeli svijet. Njegovo sjajno uskrsnuće molitelji pozdravljaju pjesmom „Christus resurrexit“.

Poslije toga slijedi uobičajeni govor brata Rogera uz simultani prijevod. Obično je to pozdrav prisutnima, posebno onima iz udaljenijih krajeva ili isticanje ne-

kih posebnih pojedinosti vezanih uz Medukontinentalne susrete ili pobudna riječ. Tako je 1. kolovoza govor usmjerio prema događaju koji se imao posvjedočiti za vrijeme sutrašnje sv. mise: doživotno zavjetovanje brata Adreua iz Engleske za život u zajednici. To je govor o zauzimanju brata za život. Cjelotjedni susret završava svečanim, posebno prilagođenim euharistijskim slavljem. Ovoga puta (2. kolovoza) spomenuti je brat položio svoje doživotne zavjete pred svima nazočnima, prema posebnom obrascu koji su svi mogli imati u rukama i slijediti ga. Sva su braća položila ruke nad novozavjetovanikom. Za vrijeme zavjetovanja prior mu je stavio prsten na ruku.

U svim ovim molitvenim susretima pjevaju se posebne pjesme na različitim jezicima. Pjesme su vrlo kratke, obično sastavljene od jedne rečenice, a njihova je osobitost da se u pjevanju ponavljaju mnogo puta. Karakterizira ih vrlo osebujan molitveni sadržaj. Djeluju doživljajno. Pokušavaju izazvati smireno duhovo raspoloženje. Zato se u srpnju i kolovozu svakoga dana poslije ručka prakticira jednosatno učenje tih pjesama.

Tri dnevne molitve obvezne su za sve sudionike. Osim molitve, ima još nekoliko drugih sadržaja ili mogućnosti sudjelovanja. Prije početka susreta oni su svakome dani na uvid i odabir:

1. svakodnevni susreti uz predavanje te razgovori u skupinama na temelju predavanja ili kojih drugih pobuda;

2. šutnja ili izvori vjere, s dnevnim biblijskim uvodom te mogućnošću razgovora u skupini; boravak i obroci za ovakvu skupinu odvojeni su od ostalih; za ovu vrstu susreta potrebno je više povoda i obrazloženja, jer radi se o cjelotjednoj šutnji;

3. biblijska skupina za one koji žele više upoznati Bibliju (predavanja svakoga dana i razgovori u skupini);

4. radna skupina za one koji žele obavljati poslove što služe sudionicima susreta, obični ručni poslovi: dijeljenje oborka, pranje posuda, uređivanje crkve itd.

Čitav se program tjedna događa u zajedništvu sudionika različitih zemalja, naroda i jezika. Za to je uputno da sudionici barem donekle razumiju neki od svjetskih jezika ili da se nekim od jezika koriste uz pomoć prevoditelja.

Temeljni predmet predavanja, pobuda, razmišljanja u različitim načinima sudjelovanja ove je godine „Pismo o izvorima”. To je tema „Pisma iz Taizéa” koje je objavljeno za Europski susret u Londonu od 29. prosinca '86. do 2. siječnja '87.³ U njemu su u nizu natuknica predstavljene tri teme: radost, jednostavnost, milosrđe. Prepoznavanjem tih vrijednosti želi se tragati za izvorima života. Na pet—šest jezika sročeni su kratki tekst nadahnut tim temama. On je ispisan na velikim platnima koja su postavljena na pročelni zid i mogu se vidjeti pri ulasku u crkvu: „Vi koji ste ovdje pomirite se i otkrijte u Evandelju duh blaženstava: radost, jednostavnost, milosrđe. Da povjerenje srca bude u početku svega... i svaki dan Božji danas.”

Ove su godine održani prvi takvi Medukontinentalni susreti u Taizeu. Njihova je posebnost upravo u tome što uz Europljane sudjeluju i ljudi sa svih ostalih kontinenata. Ima ih stotinjak iz mnogih krajeva svijeta. I mladih i odraslih. Njima je dana mogućnost da europskim kršćanima govore o životu crkava svojih zemalja. Tako svakoga dana poslijepodne u dva paviljona u određeno vrijeme nastupaju uglanom mladi govornici, uvijek iz neke druge zemlje. Tako su ljudi

³ Francuski izvornik: *Lettre de Taizé*, Février-Mars 1987/1, str. 1—4.

moгли čuti Pierrea Dumasa s Haitija, male siromašne otočke zemlje u Kribima: „Bez obzira na teškoće, ljudi nisu bez nade. Snagu im daje vjera u Boga. Crkva se uvijek usmjeruje prema tim malenima i patnicima. Takvi su na rubu gradova i u selima. Oni se svakog tjedna sastaju u malim skupinama da slave Euharistiju, mole, razgovaraju, izmjenjuju iskustva. Suosjećaju sa siromašnima, učenicima. Posjećuju zatovrenike i bolesne. Usprkos patnjama kršćani su vedri i raspoloženi. Oni se molitvom bore za pravednu stvar. To je naša snaga i povjerenje. To može biti poruka i za druge zemlje.”

Michael M. Froz iz Bombaya u Indiji, oženjeni kršćanin laik govori ovako: „Misionari rade u školama i bolnicama. Neki su još uvijek protiv takvoga kršćanskog misionarskog rada jer su jednostavno protiv kršćanstva. Svaka župa ima svoju školu. Imaju društva koja okupljaju radnike. Za to se zauzimaju njemački misionari. Kršćanska zajednica nije uključena u društveni život zemlje. Kršćani idu na jutarnju nedjeljnu misu. Srijedom i petkom sudjeluju u posebnoj molitvi. U svibnju u večernjim satima mole krunicu.”

O sličnim i drukčijim načinima kršćanskoga svjedočenja mogle su se čuti radosne vijesti nade i iz crkava drugih zemalja. Dojam je ovakav: kršćani izvan europskog kontinenta odišu mladošću vjere i nade. Tako osvježuju stari kontinent. Mladi koji ovamo dolaze iz neke neeuropske države obično odlaze gostovati po tjedan—dva u neku europsku zemlju u koju ih netko pozove.

Idući međukontinentalni susreti u Taizéu predviđeni su za god. 1988., između Uskrsa i Svih Svetih.

Na ovoljetnim susretima najavljen je Europski susret odraslih mladih u Rimu od 28. prosinca 1987. do 2. siječnja 1988. Mladi će biti smješteni u župama i obiteljima. Predviđene su zajedničke molitve u bazilikama, a također molitva s papom Ivanom Pavlom II. u bazilici sv. Petra.

U najposjećenijim tjednima na ljetne susrete u Taizéu dođe do dvije—tri tisuće sudionika. Među njima su i mladi vjernici iz Hrvatske. Njih je ovoga puta bilo više od tri stotine. Kada dođu Hrvati u skupinama, tada se sve što je predviđeno za prevodenje prevodi i na hrvatski jezik.

Natuknice o nastanku i razvitku Taizéa ⁴

Prispodoba zajedništva. Kolovoz 1940. Bjesni svjetski rat. S 25 godina brat se Roger sam povlači u gotovo napušteno selo Taizé. Zanesen je mišlju o ustanovljenju samostanske zajednice ljudi da bi ostvario „prispodobu zajedništva”. Tu prispodobu on želi smjestiti u srce nevolje trenutka: on skriva izbjeglice u svoju kuću, osobito Židove koji bježe s područja što su ih zauzeli nacisti.

Međunarodna i ekumenska zajednica. Dvije godine utemeljitelj Taizéa boravi ovdje sam, a zatim mu se pridružuju njegova prva braća. Na Uskrs 1949. već ih je sedam i svi se uključuju u zajednički život i celibat. Zatim u zajednicu dolaze i ostala braća i uključuju se u nju na temelju doživotnih zavjeta. Danas ih je više od osamdeset, katolika ili podrijetlom evangelika, pripadnika dvadesetak narodnosti. Neki žive u malim bratstvima dijeleći sudbinu siromašnih četvrti u Aziji, Africi, te u Južnoj i Sjevernoj Americi. Braća ne primaju nikakve darove, ni na-

⁴ Iz francuskog teksta što su ga na jednom listu izdala braća Taizéa pod naslovom *La Communauté de Taizé*. Usp. Frère ROGER, de Taizé, *Les sources de Taizé*, Taizé 1980., str. 7—9.

darbina, a ni vlastito naslijeđe. Milost im je jedino što dobivaju za svoj rad.

Od 1966. godine sestre Saint-André (katolička zajednica utemeljena prije 750 godina) nastanjuju se u susjednom selu i preuzimaju brigu za dio sudionika tih susreta mladih u Taizéu.

Taizé i mladi. Od 1957. do 1958. sve više naraštaja mladih, a i odraslih dolazi u Taizé. Tako se stotine tisuća ljudi iz Europe i s ostalih kontinenata sjedinjuje u istome traženju. Međunarodni susreti događaju se svakoga tjedna u godini, oni traju od nedjelje do nedjelje. Ti susreti poredlažu spuštanje u izvore vjere, u razmišljanje kako postići jedinstvo između vjere i svakidašnjega života. Prilikom ljetnih susreta okupi se i do 3 000 sudionika na tjedan, u proljeće i jesen između 500 i 1 000, a Uskrs, Duhovi, Svi Sveti trenuci su najvećeg priljeva vjernika. Zajednica nije nikada željela ustanoviti oko sebe neki „pokret”, mladi su radije pozvani da se uključe u svoju mjesnu crkvu, u svoju četvrt, grad ili selo. Triput na dan braća i sudionici susreta okupljaju se na zajedničku molitvu u crkvi pomirenja (sagrađenoj 1962., jer je romanska crkvića postala premala).

Europski susreti. Na kraju svake godine Taizé priprema europske susrete u nekom velikom gradu (Pariz, London, Rim, Barcelona, Köln), na kojima se okupi i do 20 000 mladih iz svih dijelova Europe. Tom prilikom brat Roger objavljuje pismo mladima koje se prevodi u 25 jezika (na hrvatski također) i služi kao temelj za razmišljanje kroz cijelu godinu. Ta su pisma uglavnom sazrijevala za vrijeme boravaka što ih je on svake godine običavao provoditi u nekim siromašnim područjima svijeta.

UREDNIŠTVO JE PRIMILO

Neven Jurica – Božidar Petrač: U SJENI TRANSCENDENCIJE. Hrvatsko pjesništvo XX. stoljeća. (Antologija). Biblioteka „Zrno”. Cijena 18.000 dinara.

Neven Jurica: U SJENI TRANSCENDENCIJE. Hrvatsko pjesništvo XX. stoljeća. Književno-povijesna freska (uz istoimenu antologiju). Niz „Eseji” br. 11. Cijena 1.800 dinara.

NAŠA KATEHEZA I DRUGI VATIKANSKI SABOR. Zbornik radova Katehetskih škola od 1983. do 1986. godine. Niz „Katehetski priručnici br. 34. Cijena 12.000 dinara.

Mario Pomilio: PETO EVANĐELJE. Roman. Preveli Branko i Jerka Belan. Suizdanje s GZH. Talijanski bestseller. Nova naklada u tekućoj godini. Tvrđi uvez. Cijena 12.000 dinara.

SMJERNICE I PRIJEDLOZI ZA MARIJINU GODINU. Niz „Dokumenti” br. 86. Cijena 1.600 dinara.

MIROGOJ. Kulturno-povijesni vodič. Priredio Ivan Trčak. Niz „Male monografije”. Broširano; 216 str., ilustrirano. Cijena 5.600 dinara.

Aurelije Augustin: ISPOVIJESTI. Nova naklada. Cijena 5.000 dinara.

R. Guardini – A. Testen: KRIŽNI PUT. Cijena 3.800 dinara.

Willigis Jager: UVOD U KONTEMPLATIVNU MOLITVU. Niz „Metanoja” br. 89. Cijena 1.200 dinara.

Sve ove knjige naručuju se kod: KRŠĆANSKA SADAŠNJOST, Marulićev trg 14, 41001 Zagreb, pp 434.